

Islandia
Sytuacja gospodarcza i współpraca gospodarcza z Polską

Informacje ogólne

powierzchnia:	103 125 km ²	
ludność:	364 134 (1.01.2020 r.)	
głowa państwa: prezydent	pan Guðni Thorlacius Jóhannesson (od 1 sierpnia 2016 r.)	
premier	Pani Mrs. Katrín Jakobsdóttir	od 30 listopada 2017 r.
minister finansów i spraw gospodarczych	pan Bjarni Benediktsson	od 30 listopada 2017 r.
minister turystyki, przemysłu i innowacji	pani Thordís Kolbrún R. Gylfadóttir,	od 11 stycznia 2017 r.
minister spraw zagranicznych	pan Gudlaugur Thór Thórdarson	od 11 stycznia 2017 r.
ambasador Republiki Islandii w Niemczech (akredytowany na Polskę)	pan Martin Eyjólfsson	od sierpnia 2016 r.
ambasador RP w Islandii	pan Gerard Pokruszyński	od 23 sierpnia 2018 r.
najbliższe wybory parlamentarne	październik 2021 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne gospodarki Islandii

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*
PKB (w mld EUR)	15,7	18,6	21,7	21,8	21,6	16,4	17,4
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	47,4	55,6	63,2	61,8	60,0	-	-
PKB (wzrost w %)	4,7	6,6	4,5	3,9	1,9	-7,7	3,0
Nadwyżka/deficyt budżetowy (% PKB)	-0,8	12,4	0,5	1,1	-	-	-
Dług publiczny (% PKB)	67,6	52,8	42,5	40,4	-	-	-
Inflacja (HICP w %)	0,3	0,8	-1,7	2,5	2,9	2,8	2,8
Bezrobocie (w %)	4,0	3,0	2,7	2,7	3,5	7,8	7,7
Eksport towarów (w mld EUR)	4,20	4,04	4,40	4,80	4,75	-	-
Import towarów (w mld EUR)	4,44	4,81	5,77	6,07	5,50	-	-
Bilans HZ (towary i usługi, mld EUR)	1,12	1,16	0,90	0,66	1,06	-	-
Bezp. inwestycje zagr. w Islandii (w mld EUR)	10,08	12,48	8,78	7,6**	7,5**	-	-
Inwestycje bezp. Islandii za granicą (w mld EUR)	9,96	8,84	4,89	4,6**	4,9**	-	-

Źródła: EUROSTAT, * dane wg prognozy OECD, **Bank of Iceland

Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Islandia jest republiką zgodnie z obowiązującą konstytucją z 1944 (była nowelizowana w roku 1984 oraz w 1991). Głową państwa jest prezydent, który wybierany jest w wyborach powszechnych i bezpośrednich co 4 lata. Jednak kompetencje prezydenta są mocno ograniczone, a głównym podmiotem władzy ustawodawczej jest 1-izbowy parlament, Althing (isl. *Alþingi*). Parlament liczy 63 członków. Są oni wybierani na 4-letnią kadencję według systemu proporcjonalnego. Szefem rządu jest, wyznaczany przez prezydenta, premier, który wraz z resztą gabinetu stanowi władzę wykonawczą. Rząd musi posiadać zaufanie parlamentu, przed którym ponosi odpowiedzialność.

Dochód narodowy na mieszkańca według parytetu siły nabywczej wynosił w 2019 r. 130% średniej EU27.

W rankingu globalnej konkurencyjności Światowego Forum Ekonomicznego Global Competitiveness Index 4.0 2019 Islandia jest sklasyfikowana na 26 pozycji. Na takiej samej, 26 pozycji sklasyfikowano Islandię w rankingu Banku Światowego łatwości prowadzenia biznesu Doing Business 2019. W rankingu innowacyjności Global Innovation Index Islandię sklasyfikowano na 20 pozycji. Islandia postrzegana jest jako kraj relatywnie wolny od korupcji – zajmuje 11 pozycję na liście Corruption Perception Index Transparency International.

Podstawą gospodarki Islandii jest rybołówstwo. W połowach morskich Islandii głównie łowione są ryby: błękitek, śledź, gromadnik i dorsz. Produkty rybne stanowią ok. 40% wyprodukowanych towarów. Zwiększa się udział sektora turystycznego w kształtowaniu dochodu, obserwuje się powolne przesuwanie się ciężaru źródeł wzrostu gospodarczego z sektora rybnego na sektor turystyczny. Coraz większe znaczenie ma także przetwórstwo aluminium oparte o bogate zasoby energii odnawialnej, której nadwyżki są wykorzystywane do rozwoju przemysłów energochłonnych, w tym znaczącej dla gospodarki Islandii produkcji aluminium, choć Islandia nie posiada własnych złóż boksytów.

Przemysł w Islandii jest stosunkowo młodą dziedziną gospodarki. Większe zakłady powstawały w XX w. Głównie są to zakłady przemysłu spożywczego związanego z surowcami na bazie rolnictwa i rybołówstwa. Na bazie rolnictwa także powstał przemysł lekki i zakłady przerobu skór. Znajduje się sporo niewielkich fabryk produkujących sprzęt elektryczny, artykuły gospodarstwa domowego, wyroby ceramiczne, toaletowe, produkty spożywcze i cukiernicze, a także inne towary powszechnego użytku. Znacznie rozwinięty jest przemysł poligraficzny.

Do dużych zakładów, reprezentujących nowe gałęzie przemysłu należy zaliczyć cementownię w Akranes, fabrykę nawozów sztucznych w Hafnarfjordur, huty aluminium: Straumsvik i pod Hafnarfjordur oraz w Reydarfjordur.

Głównymi zasobami naturalnymi Islandii są energia wodna, energia geotermiczna i diatomity. W szklarniach ogrzewanych energią geotermiczną uprawiane są warzywa i kwiaty, a nawet banany.

Najważniejsi partnerzy eksportowi Islandii wg statystyk za 2019 r. to: Niemcy (26,3%), Wielka Brytania (10,3%), Hiszpania (9,5%), USA (7,3%), Francja (7,1%), Norwegia (5,9%), Kanada (3,9%), Dania (2,3%) i **Polska (2,1%)**.

Ministerstwo Rozwoju,
Pracy i Technologii

Główne kierunki importu Islandii wg statystyk za 2019 r.: Norwegia (11,4%), USA (8,5%), Niemcy (8,3%), Chiny (7,4%), Niderlandy (6,9%), Dania (6,6%), Wielka Brytania (5,3%), Szwecja (4,3%), Australia (3,1%), **Polska (3%)**, Włochy (2,8%) i Francja (2,4%).

Na Islandii mieszka duża diaspora polonijna licząca ok 20 tys. osób, największa mniejszość etniczna w tym kraju, stanowiąca ok 6% ludności.

Polityka gospodarcza

W ramach przeciwdziałania kryzysowi po upadku sektora bankowego w 2008 r. w wyniku ryzykownych operacji kapitałowych, Islandia przedsięwzięła środki zaradcze. Trzy główne banki zostały znacjonalizowane, zrestrukturyzowane i dokapitalizowane. Wprowadzono zabezpieczenia bilansu płatniczego ograniczające międzynarodowy przepływ kapitału, aby zapobiec wypływowi obcej waluty i dalszej dewaluacji islandzkiej korony. Podniesiono również podatki (od majątku, dochodowy, akcyzę i stawkę podatku VAT), wprowadzono nowy, trójfilarowy system podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zmniejszono niektóre świadczenia socjalne, takie jak urlop macierzyński i ojcowski oraz zasiłki na dzieci. Ograniczono także wydatki publiczne na edukację i opiekę zdrowotną. Ucierpiało na tym wiele islandzkich gospodarstw domowych, które straciły znaczną część oszczędności i/lub dochodu, jednak efektem był powrót Islandii na ścieżkę dynamicznego rozwoju.

Na Islandii jest realizowany ambitny program, którego celem jest pierwsza na świecie całkowita rezygnacja z paliw kopalnych. Głównym źródłem energii, stosowanym powszechnie zarówno w przemyśle jak i gospodarstwach domowych oraz w transporcie, będzie wodór. Przyjęty przez parlament islandzki program przewiduje stosowanie w transporcie na szeroką skalę samochodów i autobusów napędzanych silnikami elektrycznymi, czerpiącymi energię z wodorowych ogniw paliwowych.

Energię elektryczną potrzebną do produkcji wodoru metodą elektrolizy mają dostarczyć elektrownie wodne, zbudowane na licznych rzekach islandzkich, wykorzystywane mają też być gorące źródła geotermalne. W przyszłości Islandia ma też zamiar eksportować wodór do krajów europejskich. Ocenia się, że proces przechodzenia na wodór zajmie ok. 30-40 lat.

Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005r.). Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Islandią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym: Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z 19.06.1998r. (Dz.U. 1999 nr 79 poz. 890).

16 lipca 2009 r. Parlament upoważnił Rząd Islandii do złożenia wniosku o członkostwo Islandii w Unii Europejskiej.

19 października 2009 r. Islandia przekazała do Brukseli odpowiedź na tzw. kwestionariusz unijny, czyli pytania Komisji Europejskiej odnośnie wszystkich obszarów negocjacyjnych.

W dniu 27 lipca 2010 r. zostały oficjalnie zainicjowane negocjacje akcesyjne z Islandią.

W 2013 r. w wyniku kwietniowych wyborów parlamentarnych powstała centroprawicowa koalicja partii Postępu i Niepodległości, która ma negatywne stanowisko ws. negocjacji i członkostwa Islandii w Unii Europejskiej. 14 września 2013 r. rząd Islandii podjął decyzję o zawieszeniu negocjacji akcesyjnych i rozwiązał zespół ds. akcesji do UE.

Polsko-islandzkie obroty towarowe

w mln EUR

	2016	2017	2018	Dynamika 2017=100	2019	Dynamika 2018=100	2020	Dynamika 2019=100
Eksport	152,5	154,3	106,0	68,7	167,5	158,3	90,3	53,9
Import	147,9	188,5	231,8	116,8	193,1	83,3	219,0	113,5
Obroty	300,3	342,8	337,7	97,0	360,6	106,8	309,4	85,8
Saldo	4,6	-34,1	126,0		-25,5		-128,7	

dane GUS

Wg danych wstępnych GUS za 2020 r. Islandia jest 61 partnerem eksportowym Polski (udział 0,07%) i 65 partnerem w imporcie (udział 0,08%).

Na dynamikę importu w szczególności wpłynęło zwiększenie importu aluminium i wyrobów aluminiowych oraz ryb.

Najważniejsze grupy towarowe w polskim eksporcie do Islandii w 2020 r. to:

1. Wyroby przemysłu elektromaszynowego - 29,9%
2. wyroby metalurgiczne, głównie z żeliwa, stali i aluminium – 17,6%,
3. artykuły rolno-spożywcze – 15,3%
4. wyroby przemysłu chemicznego – 12,8%

Najważniejsze grupy towarowe w polskim imporcie z Islandii:

1. wyroby metalurgiczne – 48,9%
2. artykuły rolno-spożywcze – 45,4%
3. wyroby przemysłu chemicznego – 4,5%

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa.

Wg danych NBP na koniec 2019 r. wysokość islandzkich inwestycji w Polsce wynosiła 1,9 mln EUR (odnotowano zmniejszenie wartości w stosunku do roku poprzedniego o 6,6 mln EUR).

W Polsce obecnych jest 19 podmiotów z udziałem kapitału islandzkiego, w tym 4 zatrudnia powyżej 9 osób, m.in. 2 zakłady produkcji gumy i plastiku:

Ministerstwo Rozwoju,
Pracy i Technologii

- Promens Międzyrzecz sp. z o.o. w który zainwestowały spółka Promens hf. należąca do międzynarodowej grupy RCP i fundusze Horn Invest hf. oraz the Enterprise Investment Fund (EIF),
- Promens Warszawa sp. z o.o. – inwestycja spółki Promens hf.,

oraz

- firma Bakkavor, która uruchomiła w Polsce zakład przetwórstwa ryb i chłodnię Bakkavor Polska.

Udziały kapitałowe firm islandzkich w Polsce wynoszą łącznie 2 mln PLN. Firmy islandzkie zatrudniały w Polsce łącznie 519 pracowników wg danych GUS za 2015 r. (brak nowszych).

Inwestycje polskie w Islandii są niewielkie, wśród nich firma odzieżowa Reykjavik Raincoats.

Dostęp do rynku

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Islandią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r. (weszła w życie 6 grudnia 2005 r.).

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Islandią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Islandią, to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Islandii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Islandią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji.
- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA.
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE - Islandia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

Potencjalne dziedziny współpracy

Bardzo dobra atmosfera polityczna i doskonała dotąd współpraca gospodarcza stanowią dobrą podstawę do dalszego wzrostu wzajemnej wymiany handlowej, aczkolwiek po stronie islandzkiej występują naturalne bariery ograniczające w postaci niewielkiego z natury popytu wewnętrznego i mało zróżnicowanej podaży na eksport oraz relatywnie dużych kosztów transportu.

Ministerstwo Rozwoju,
Pracy i Technologii

Ograniczony zakres asortymentowy produkcji islandzkiego przemysłu powoduje, że znaczna część małych ilościowo potrzeb konsumpcyjnych i inwestycyjnych społeczeństwa zaspokajane jest w drodze importu. Jest to szeroka asortymentowo gama produktów, ale o ograniczonej liczbą ludności wielkości popytu. Stwarza to konieczność organizacji łączonych dostaw szeregu artykułów konsumpcyjnych (codziennego i trwałego użytku) w ramach jednej wysyłki.

Polskie placówki ekonomiczno-handlowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Reykjavíku

Reykjavík

Thorunnartún 2, 105

Strona internetowa: www.reykjavik.msz.gov.pl

Tel: +354 520 50 50

Faks: +354 511 11 20

E-mail: reykjavik.ifo@msz.gov.pl

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

Luty 2021 r.